

УДК 36.01:37.091:364

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-2-13>

Юрків Ярослава Ігорівна

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
yurkiv.yara@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9890-7855

Товстуха Олеся Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
aleksa.lnu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7998-1208

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

Вступ. У статті розглядається актуальна проблема підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності з вразливими категоріями населення. Розглянуто історичні витoki волонтерства, починаючи з діяльності А. Дюнана та створення Червоного Хреста до виокремлення сучасних підходів до організації волонтерських ініціатив. Особливу увагу приділено правовому та етичному регулюванню волонтерської діяльності в Україні та її міжнародному трактуванню. Проаналізовано специфіку підготовки здобувачів вищої освіти до організації та участі у волонтерських проєктах.

Наукова розвідка підкреслює роль волонтерства у формуванні професійних компетентностей, комунікаційних навичок, соціальної відповідальності та активної громадянської позиції майбутніх соціальних працівників.

Мета статті. Популяризація досвіду підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності.

Наукова новизна. У науковій розвідці вперше висвітлено процес підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності з вразливими категоріями населення на прикладі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Виявлено специфіку інтеграції волонтерських практик у навчальний процес, а також ключові чинники, що впливають на формування професійних компетентностей, соціальної відповідальності та активної громадянської позиції здобувачів вищої освіти. Систематизація історичних, правових та методичних аспектів волонтерства, опис ефективних підходів до практичної підготовки майбутніх соціальних працівників, дозволяє створити основу для розробки освітніх (освітньо-професійних програм) та рекомендацій щодо організації волонтерських ініціатив у закладах вищої освіти.

Висновки. У результаті дослідження здійснено аналіз сучасних підходів до організації волонтерської діяльності та підготовки майбутніх соціальних працівників. Встановлено, що участь у волонтерських проєктах сприяє формуванню професійних компетентностей здобувачів. Виявлено ключові фактори, які сприяють успішній реалізації волонтерських практик: системна інтеграція волонтерської діяльності у навчальний процес, активна участь здобувачів вищої освіти у соціально-важливих проєктах, наявність підтримки з боку університету та наставництва викладачів.

Ключові слова: підготовка, волонтерська діяльність, соціальні працівники, вразливі категорії населення, громадянська позиція, волонтерські ініціативи.

Yurkiv Yaroslava Ihorivna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work,
State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University"

Tovstukha Olesya Mykolayivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Department of Psychology,
State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University"

PREPARATION OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR ORGANIZING VOLUNTEER ACTIVITIES WITH VULNERABLE POPULATIONS

Introduction. This article addresses the current issue of preparing future social workers to organize volunteer activities with vulnerable population groups. The historical origins of volunteering are examined, beginning with the activities of A. Dunant and the establishment of the Red Cross, up to the identification of modern approaches to organizing volunteer initiatives. Special attention is paid to the legal and ethical regulation of volunteer activities in Ukraine and its international interpretation. The study also analyzes the specifics of preparing higher education students to organize and participate in volunteer projects. The research emphasizes the role of volunteering in developing professional competencies, communication skills, social responsibility, and an active civic stance among future social workers.

© Юрків Я. І., Товстуха О. М., 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Objective of the article. To popularize the experience of preparing future social workers to organize volunteer activities.

Scientific Novelty. This study is the first to highlight the process of preparing future social workers to organize volunteer activities with vulnerable population groups, using the example of the State Higher Educational Institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”. It identifies the specifics of integrating volunteer practices into the educational process, as well as the key factors influencing the development of professional competencies, social responsibility, and an active civic position among higher education students. The systematization of historical, legal, and methodological aspects of volunteering, along with the description of effective approaches to practical training of future social workers, provides a foundation for developing educational programs (educational-professional curricula) and recommendations for organizing volunteer initiatives in higher education institutions.

Results. The study analyzed contemporary approaches to organizing volunteer activities and preparing future social workers. It was established that participation in volunteer projects contributes to the development of students’ professional competencies. Key factors facilitating the successful implementation of volunteer practices were identified: systematic integration of volunteer activities into the educational process, active participation of higher education students in socially significant projects, support from the university, and faculty mentorship.

Key words: *preparation, volunteer activities, social workers, vulnerable populations, civic engagement, volunteer initiatives.*

Вступ. Історично українська нація формувалася в умовах боротьби за свободу, незалежність, право на самовизначення, збереження культурної, освітньої та мовної незалежності. У цих процесах завжди була присутня взаємодопомога, традиція гуртуватися у складні часи, підтримувати одне одного й діяти спільно заради спільної мети закладена у глибокому культурному коді українського народу.

Особливо яскраво ця риса проявилася у новітній історії. Події Революції Гідності, початок російсько-української війни у 2014 році, а особливо повномасштабне вторгнення 2022 року стали каталізатором неймовірного розвитку волонтерського руху. Мільйони людей різного віку, професій і соціального статусу долучилися до підтримки армії, допомоги внутрішньо переміщеним особам, лікування поранених, забезпечення гуманітарними вантажами. Українське волонтерство стало безпрецедентним явищем у світовій практиці – настільки масштабним, організованим і водночас щирим.

Саме цей суспільний досвід актуалізує потребу у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності. Адже соціальний працівник сьогодні – не лише фахівець із надання допомоги вразливим категоріям населення, а це координатор соціальних ініціатив, ресурсний менеджер, мотиватор та фасилітатор громадських процесів. У сучасних умовах він має вміти не лише залучати людей до волонтерських практик, а й організовувати їх діяльність, забезпечувати ефективну взаємодію між волонтерами, державними структурами та громадськими організаціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні закономірності соціальної взаємодії, а також детермінуючий вплив соціального середовища на процес становлення особистості та формування індивіда розкрито у працях філософів, соціологів, психологів і педагогів, серед яких І. Бех, М. Головатий, М. Ліфарєва, С. Максименко, В. Моляко, М. Смульсон, Ю. Трофімов та ін.

Вагомий внесок у дослідження проблем підготовки та професійного становлення фахівців у сфері соціальної роботи зробили вітчизняні науковці, серед яких О. Безпалько, О. Василенко, І. Галатир, Ю. Мацкевич, І. Пеша, О. Протас, Н. Сайко, І. Сидорук, С. Чернета, М. Ярошко та ін.

Питання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до організації волонтерської діяльності розкриті в наукових розвідках Т. Волковницької, В. Жукова, Р. Калениченка, О. Карпенко, Р. Короткової, А. Котелевець, В. Лютого, Т. Лях, Ж. Петрочко, В. Поліщук та ін.

Метою статті є популяризація досвіду підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історія волонтерської діяльності бере свій початок ще у 1859 році. Саме тоді французький письменник і журналіст А. Дюнан, глибоко вражений жахливими картинами битви під Сольферіно, висунув ідею створення Червоного Хреста – організації, що діяла б на засадах добровільності та надавала першу медичну допомогу пораненим воїнам. Принципи, сформульовані А. Дюнаном, і сьогодні залишаються основоположними для багатьох міжнародних волонтерських структур [9].

До XIX століття волонтерство здебільшого асоціювалося з військовою справою: волонтерами вважали романтичних юнаків, які з власної ініціативи вирушали воювати за свободу інших народів, найчастіше у далеких країнах. Починаючи ж із XIX століття, волонтерський рух набуває нового – соціального змісту, його починають розглядати як добровільну й безоплатну діяльність, здійснювану у вільний від основної праці час, спрямовану на підтримку та допомогу тим, хто цього потребує.

Етимологічний аналіз поняття «волонтер» свідчить, що воно походить від латинського слова *voluntarius* – «воля», «бажання», а також від англійського терміна *voluntary* – «добровільний», «добровольець», «той, хто діє за власним бажанням». У сучасному розумінні «волонтер» – це людина, яка свідомо та без примусу обирає шлях допомоги іншим, керуючись власними цінностями й внутрішньою потребою діяти на благо суспільства [1, с. 244].

В українському правовому полі сутність волонтерської діяльності закріплена на законодавчому рівні. Зокрема, у ч. 1 ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 року № 3236-VI, волонтерська діяльність визначена, як «добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом

надання волонтерської допомоги» [7]. Міжнародні документи подають ширше трактування феномена волонтерства, у матеріалах ООН воно визначається як внесок людини у розвиток добробуту своїх сусідів та суспільства в цілому, здійснений поза межами професійної чи кар'єрної діяльності, на засадах безкорисливості та безоплатності [10, с. 2].

Волонтерська діяльність як соціальний феномен, привертає увагу й науковців. Так, В. Гапон визначає її як діяльність, до якої людина долучається на безоплатних засадах з метою вплинути на трансформацію сучасного їй суспільства та зробити його кращим [2, с. 252]; О. Валуйко – добровільна діяльність громадян або громадських об'єднань в Україні, прямо чи опосередковано пов'язана з допомогою постраждалим від воєнних дій, тимчасового переміщенням особам та військовим [1, с. 244]; Ю. Кривенко – добровільна, безоплатна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями [3, с. 44].

У межах нашого дослідження найбільш релевантним є визначення волонтерської діяльності, запропоноване І. Зверевою, яка розглядає її, як добровільний вибір діяльності, який відображає особисті погляди й позиції; активну участь громадянина в суспільному житті, що виражається зазвичай у спільній діяльності в межах різного роду асоціацій, сприяє покращенню якості життя, особистому процвітання та поглибленню солідарності, реалізації основних потреб на шляху утвердження більш справедливого й мирного суспільства, більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і професій, а також як національну ідею – ідею милосердя та доброчинності [8, с. 62].

Волонтерська діяльність характеризується низкою специфічних *особливостей*: волонтери працюють без матеріальної винагороди, керуючись альтруїстичними мотивами та соціальною відповідальністю; діяльність може охоплювати допомогу вразливим групам населення, екологічні ініціативи, освітні програми, надання медичної та психологічної підтримки тощо; волонтерська діяльність може здійснюватися через формальні організації (фонди, громадські об'єднання) або мати неформальний характер (самоорганізовані ініціативи); волонтери часто співпрацюють із державними органами, міжнародними фондами та іншими неурядовими організаціями [4; 5].

Таким чином, волонтерська діяльність як різновид соціальної активності поєднує добровільність, різноманітність напрямів, гнучкість організаційної форми та взаємодію з державними й міжнародними структурами. Саме ці особливості створюють сприятливі умови для ефективного залучення волонтерів до соціальної підтримки вразливих категорій населення.

У цьому контексті підготовка майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності стає надзвичайно актуальною. Адже сучас-

ний соціальний працівник – це не лише фахівець із надання допомоги окремим категоріям населення, це активний учасник громадського життя, здатний організовувати волонтерські ініціативи, мотивувати волонтерів, планувати та координувати соціальні проекти, залучати різні верстви населення до участі у суспільно важливих справах, забезпечувати взаємодію між волонтерськими організаціями, державними установами та громадськими об'єднаннями. Досягти цього можна шляхом комплексної професійної підготовки, яка передбачає набуття здобувачами вищої освіти, як теоретичних знань про соціальні потреби різних груп населення, так і практичних навичок організації добровільних ініціатив.

Особливо актуальним є формування у майбутніх соціальних працівників готовності не лише організовувати волонтерську діяльність, а й брати в ній активну участь. На щастя, у сучасних умовах спостерігається позитивна тенденція, усе більше здобувачів вищої освіти розпочинають залучатися до волонтерської діяльності вже на початкових етапах свого навчання в університетах. Університети, зі свого боку, дедалі більше приділяють увагу розвитку соціальної активності здобувачів вищої освіти через волонтерство, інтегруючи відповідні практики в освітні програми та створюючи спеціальні волонтерські центри, загону та ініціативи [5].

Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» стоїть саме на цих постулатах, не залишаючись осторонь подій в країні, активно допомагаючи не тільки вразливим категоріям здобувачів вищої освіти (військовослужбовцям, члени сімей загиблих військовослужбовців, внутрішньо переміщені особи, діти, позбавлені батьківського піклування тощо), але й іншим представникам громади. Досвід переміщення 2014 та 2022 років яскраво продемонстрував надзвичайну важливість своєчасної та системної допомоги, заснованої на принципах добровільності, безкорисливості, солідарності, стабільності та послідовності.

Далі буде представлено *досвід реалізації* підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності в межах діяльності освітньої програми «Соціальна робота та консультування. Психосоціальні послуги» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І10 «Соціальна робота та консультування» (до 01.09.2025 р. – освітні програми «Соціальна робота» та «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»).

1. Під час опанування освітніх компонентів «Соціальна політика і соціальна робота в Україні», «Соціальне проектування», «Технології соціальної роботи», «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів в громаді», «Соціальна робота з особами, що потрапили у складні життєві обставини», «Соціальне партнерство та посередництво в соціальній роботі» здобувачів вищої освіти знайомляться з історією становлення волонтерського руху, його місцем у системі соціальної політики держави,

правовими та етичними аспектами волонтерської діяльності; опановують методи аналізу соціальних потреб населення; вчаться розробляти та реалізовувати соціальні проекти, у тому числі волонтерські ініціативи; засвоюють методи оцінювання ефективності соціальних програм та їхнього впливу на громаду; розвивають здатність до побудови партнерських відносин з державними, громадськими, міжнародними організаціями, інформаційними платформами, корпоративним сектором тощо.

2. Гордістю та особливістю освітньої програми є варіативність практичної підготовки, яка охоплює широкий спектр із восьми видів практик, які дозволяють здобувачам вищої освіти познайомитись із базовими принципами соціальної роботи, організаційною структурою закладів соціальної сфери, сформувати здатність організовувати освітні та виховні заходи для вразливих категорій клієнтів, здобути досвід у запобіганні соціальним ризикам; розвинути навички надання фахових консультацій та соціально-психологічного супроводу клієнтів у громаді; освоїти методи планування, організації та оцінювання соціальних проектів.

Чинне місце займає волонтерська практика, яка дає можливість безпосередньо сформувати уміння та навички організації волонтерської діяльності, засвоївши її основні цінності (альтруїзм, милосердя, благодійництво); навчитися працювати з різними категоріями населення; розвинути навички комунікації й співпраці; набути практичного досвіду організації та проведення соціальних акцій; удосконалити здатність до командної роботи; опанувати методами розв'язання конфліктних ситуацій; розвинути стресостійкість та вміння діяти в кризових умовах; сформувати почуття громадянської відповідальності й активної соціальної позиції.

3. Здобувачі освітньої програми активно долучаються до діяльності волонтерського загону «Сова», який було створено в університеті на початку 2000-х років. Новий етап розвитку загону розпочався у грудні 2020 року, коли студентсько-викладацький колектив отримав грант від Всеукраїнського громадського центру «Волонтер» та ПРО-ООН. Сенсоутворюючим орієнтиром діяльності загону стало гасло «Візьми своє серце! Запали його сміливо! Віддай його людям, щоб вічно горіло!».

До основних напрямів діяльності волонтерського загону належать: допомога родинам загиблих та поранених військовослужбовців, ветеранів війни; проведення збору коштів, одягу, іграшок, канцтоварів, засобів гігієни для внутрішньо переміщених осіб, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей із сімей у складних життєвих обставинах, дітей загиблих військовослужбовців; організація та проведення просвітницьких заходів, інформаційних кампаній, тренінгів, семінарів, флешмобів, соціальних акцій, благодійних ярмарків, культурно-мистецьких ініціатив, спрямованих на підвищення соціальної обізнаності населення формування цінностей милосердя, толерантності, активної громадянської позиції; участь в екологічних ініціативах,

акціях із прибирання та благоустрою територій, озеленення громадських просторів, сортування та утилізації відходів, популяризації екологічної культури серед населення громади; підтримка людей похилого віку, допомога у побуті, організація культурних та дозвіллевих заходів, проведення благодійних акцій; участь у програмах соціального партнерства, налагодження міжсекторної взаємодії, залучення додаткових ресурсів для розвитку волонтерського руху; популяризація добровільної діяльності серед здобувачів, з використанням можливостей медіа, соціальних мереж, університетських платформ.

4. Потужною передумовою підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності є залучення здобувачів вищої освіти до роботи Центру ветеранського розвитку, який функціонує на базі університету з 2024 року. Метою діяльності Центру – є створення сприятливих умов для професійної, соціальної, психологічної, фізкультурно-оздоровчої підтримки та реінтеграції в суспільне життя військовослужбовців (мобілізованих осіб), звільнених з військової служби, зокрема ветеранів війни, та членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; підготовки та підвищення кваліфікації фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб [6].

5. Значним елементом підготовки майбутніх соціальних працівників є участь у різноманітних соціально-волонтерських та просвітницьких заходах, що проводяться на базі університету. До таких заходів належать святкування Міжнародного дня волонтера, організація та проведення едвайзерських годин («Значення волонтерства для розвитку громади та особистісного зростання»), «Соціальний працівник, як ініціатор соціальних змін», «Толерантність у сучасному світі», «Милосердя та прийняття Іншого – ключові компоненти особистості фахівця соціальної сфери»), участь у тематичних волонтерських проектах, зокрема у проекті «Червона стрічка», присвяченому Всесвітньому дню боротьби зі СНІДом.

Крім того, здобувачі активно проходять онлайн-курси «Волонтерство від А до Я» (освітня платформа «Зрозуміло»); онлайн-курс «Основи волонтерства» (ГО «Українська Волонтерська Служба»); дистанційний курс «Волонтерські команди: мрія чи реальність?» (платформа ВУМ-онлайн) та отримують відповідні сертифікати, що підтверджують засвоєння базових компетентностей у сфері волонтерської діяльності.

Участь у цих ініціативах дозволяє здобувачам вищої освіти не лише брати активну участь у соціально значущих акціях, а й підвищувати власні професійні компетентності соціального працівника. Зокрема, вони здобувають практичні навички організації та координації волонтерських програм, розвивають комунікативні та організаційні здібності, вчаться планувати та реалізовувати соціальні та просвітницькі заходи, працювати з різними категоріями населення, враховуючи специфіку потреб

кожної групи. Завдяки цьому здобувачі набувають цінного практичного досвіду, який є важливою складовою їхньої професійної підготовки та формування готовності до організації волонтерської діяльності в різних соціальних контекстах.

Наостанок слід зазначити, що в процесі підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності, попри свою значущість та багатогранність, університет стикається з низкою проблем: обмежені ресурси та матеріально-технічне забезпечення; низький рівень мотивації здобувачів вищої освіти до діяльності на безкорисливих засадах; вплив зовнішніх соціальних та економічних факторів. Ці труднощі потребують системного підходу та комплексних рішень у процесі формування компетентностей майбутніх фахівців соціальної сфери для ефективної організації волонтерської діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Волонтерська діяльність у сучасному суспільстві є важливим соціальним феноменом, вона сприяє зміцненню соціальної солідарності та розвитку взаємопідтримки у громадах. Підготовка майбутніх соціальних працівників до організації

волонтерської діяльності має важливе значення, адже сучасний соціальний працівник повинен бути не лише фахівцем із надання допомоги, а й активним організатором соціальних ініціатив, здатним координувати волонтерські програми, залучати громадські ресурси, мотивувати волонтерів, ефективно взаємодіяти з державними, міжнародними та громадськими структурами.

Досвід ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» з підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності охоплює накопичення теоретичних знань про соціальні потреби різних груп населення; формування практичних навичок організації добровільних ініціатив; розуміння етичних цінностей, навичок командної роботи; розвиток здатності до ефективної взаємодії з різними соціальними інститутами.

Подальші дослідження у цій сфері мають зосереджуватися на оцінці того, як участь майбутніх соціальних працівників у волонтерських ініціативах сприяє розвитку їхніх професійних компетентностей, соціальної відповідальності, етичних цінностей, комунікаційних та організаційних навичок.

Список літератури:

1. Волюйко О. М., Микитюк О. М. Волонтерська діяльність як чинник реалізації заходів правового режиму воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 243–247. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/58>
2. Гапон В. О. Принципи адміністративно-правового регулювання волонтерської діяльності. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. № 4. С. 250–256. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.41>
3. Кривенко Ю. В. Волонтерська діяльність: поняття та ознаки. *Часопис цивілістики*. 2015. Випуск 18. С. 41–44.
4. Лапка О. Особливості волонтерської діяльності: організаційні та психологічні проблеми. Психологічні особливості волонтерської діяльності : матеріали наук.-практ. круглого столу (Київ, 31 берез. 2025 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. С. 29–32
5. Лях Т., Лютий В., Жуков В. Волонтерська діяльність студентів як шлях до їхньої активної участі у суспільному житті громади. *Вісник гуманітарної науки. Humanitas*. 2024. № 3. С. 68–76. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.10>
6. Положення про Центр ветеранського розвитку Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL: https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/cvd_polojennya.pdf (дата звернення: 22.09.2025).
7. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. *Відомості Верховної Ради України*. № 42. 2011. 11 жовтня. С. 435
8. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник за ред. І. Д. Звереві. К.: Центр навчальної літератури. 2006. 316 с.
9. Тимченко С. С., Шмаріна А. В. Історія волонтерської діяльності у світі та в Україні. Волонтерський рух: історія, сучасність, перспективи : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Харків, 17–18 квіт. 2015 р. Харків, 2015. С. 51–154.
10. Anheier H., Salamon L. Volunteering in Cross-National Perspective: Initial Comparisons. Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project. Baltimore: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies, 2001. № 10. 20 p.

References:

1. Voluyko, O. M., & Mykytiuk, O. M. (2024). Volonterska diialnist yak chynnyk realizatsii zakhodiv pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini [Volunteer activity as a factor in implementing measures of the legal regime of martial law in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (2), 243–247. [in Ukrainian].
2. Hapon, V. O. (2023). Pryntsypy administratyvno-pravovoho rehuliuвання volonterskoi diialnosti [Principles of administrative and legal regulation of volunteer activity]. *Elektronne naukovye vydannia «Analichno-porivnialne pravoznavstvo»*, 4, 250–256. [in Ukrainian].
3. Kryvenko, Y. V. (2015). Volonterska diialnist: poniattia ta oznaky [Volunteer activity: Concept and features]. *Chasopys tsyvilistyky*, 18, 41–44. [in Ukrainian].
4. Lapka, O. (2025). Osoblyvosti volonterskoi diialnosti: orhanizatsiini ta psykhologo-pravovi problemy [Features of volunteer activity: Organizational and psychological issues]. *Psykhologichni osoblyvosti volonterskoi diialnosti, materialy nauk.-prakt. kruloho stolu*. Kyiv: National Academy of Internal Affairs. [in Ukrainian].

5. Liakh, T., Liutyi, V., & Zhukov, V. (2024). Volonterska diialnist studentiv yak shliakh do yikhnoi aktyvnoi uchasti u suspilnomu zhytti hromady [Student volunteering as a way to active participation in community life]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 68–76. [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro Tsentri veteranskoho rozvytku Derzhavnoho zakladu «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka» [Regulations on the Center for Veteran Development Luhansk National University Taras Shevchenko]. Retrieved from: luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/cvd_polojennya.pdf. [in Ukrainian].
7. Law of Ukraine «On Volunteer Activity» from April 19, 2011, N. 3236-VI (2011, October 11). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 4), 435. [in Ukrainian].
8. Zviereva, I. D. (Ed.). (2006). Sotsialna pedahohika: teoriia i tekhnolohii [Social pedagogy: Theory and technologies]. Kyiv: Center for Educational Literature. [in Ukrainian].
9. Tymchenko, S. S., & Shmarina, A. V. (2015). Istoriia volonterskoi diialnosti u sviti ta v Ukraini [History of volunteer activity in the world and in Ukraine]. *Volonterskyi rukh: istoriia, suchasnist, perspektyvy*, materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kharkiv. [in Ukrainian].
10. Anheier, H., & Salamon, L. (2001). Volunteering in cross-national perspective: Initial comparisons. Baltimore: Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

Отримано: 03.10.2025

Рекомендовано: 15.10.2025

Опубліковано: 30.12.2025